

ARBEIDSRETTEN

DOM

Avsagt: 11. februar 2010 i Arbeidsretten, Oslo

Sak nr.: 13/2008

Lnr. 6/2010

Dommere: Jakob Wahl
Tron L. Sundet
Gunvald Gussgard
Gro Standnes
Kjell Otto Bjørnå
Brit Renngård
Ingrid S. Høymork

Saken gjelder: Spørsmål om omregning av lønn for beredskapsvakt/hvilende vakt til 1/3 lønn per time er tariffstridig, herunder krav om etterbetaling, og spørsmål om Arbeidsrettens domsmyndighet.

LO Stat
YS Stat (partshjelper)
Unio (partshjelper)

Advokat Sigurd-Øyvind Kambestad
Advokat Christen Horn Johannessen

mot

Staten v/Fornyings- og
administrasjonsdepartementet

Advokat Siri K. Kristiansen

DOM

- (1) Saken gjelder spørsmålet om det er tariffstridig at arbeidsgiver etter overføring av virksomhet til det statlige tariffområdet, fortsetter med omregning av lønn for beredskapsvakt/hvilende vakt på arbeidsstedet, slik at det betales 1/3 lønn per time. Det er også spørsmål om tvisten er en interessetvist, slik at saken må avvises fra Arbeidsretten.

Proessen med overføring av oppgaver innenfor barne- og familievern til det statlige tariffområdet

- (2) Fylkeskommunenes oppgaver innenfor barne- og familievern ble med virkning fra 1. januar 2004 overført til staten og ble en del av det som nå heter Barne-, ungdoms- og familieetaten (Buf-etat). Dette medførte at virksomheten ble overført fra tariffavtaleverket i KS-området til det statlige tariffavtaleverket.
- (3) I forbindelse med arbeidet med overføring av oppgavene til det statlige tariffområdet inngikk staten og hovedsammenslutningene en samarbeidsavtale 28. mai 2003. I henhold til avtalens punkt 5 skulle det opprettes en samarbeidsgruppe med sikte på månedlige informasjons- og drøftingsmøter mellom partene.
- (4) Overføringen ble betraktet som en virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljøloven av 1977 kapittel XII A. I informasjonsbrev datert 6. august 2003 fra Barne- og familiedepartementet til de ansatte i fylkeskommunene som ble berørt av overføringen, uttales det blant annet:

”2. Hvem blir arbeidsgiver?

Det er Barne- og familiedepartementet ved Statens barnevern og familievern som skal ha arbeidsgiveransvaret for alle ansatte innenfor den nye virksomheten. Det daglige arbeidsgiveransvaret ivaretas av din nærmeste overordnede.

3. De ansattes rettigheter

Alle ansatte vil i tillegg til arbeidsavtalen og arbeidsmiljøloven få sine arbeidsforhold regulert av tjenestemannsloven. For de ansatte er dette en endring som i praksis vil ha liten innvirkning på den enkeltes arbeidssituasjon. [...]

4. Forholdet til tariffavtaler og hva som følger av arbeidsforholdet

Den enkeltes individuelle arbeidsavtale som foreligger på det tidspunkt overføringen finner sted, overføres til den nye arbeidsgiveren. [...]

[...]

Individuelle rettigheter som følger av tariffavtale, vil for eksempel være slike forhold som lønn, tittel, avlønningstidspunkt mv. Ingen ansatte vil få endret lønn som direkte følge av at staten overtar arbeidsgiveransvaret.”

- (5) I protokoll 18. september 2003 – heretter omtalt som Dag 1-avtalen – mellom staten og hovedsammenslutningene heter det:

”1. Arbeidstakere i ikke-statlig virksomhet som blir overført til det statlige tariffområdet

omfattes av hovedtariffavtalen, hovedavtalen og andre sentrale særavtaler i staten fra overføringstidspunktet, med mindre hovedtariffavtalepartene blir enige om noe annet.

2. Medfører overføringen behov for nye stillingskoder, lønnsendringer m.v., skal AAD og hovedsammenslutningene oppta forhandlinger. Kommer partene ikke til enighet kan hver av partene bringe tvisten inn for Statens lønnsutvalg.

3. Partene er enige om at den enkelte arbeidstaker, så langt det er mulig, skal innplasseres i eksisterende stillingskategorier (koder). Ingen skal ved innplassering gå ned i lønn. Det skal opprettes nye arbeidsavtaler etter arbeidsmiljøloven § 55 bokstav B –G.

4. Ved overføring nevnt under punkt 1 foretas drøftelser om innplassering på hovedtariffavtalen og om andre lønns- og arbeidsvilkår, herunder inngåelse av eventuell omstillingsavtale m.v. av mottakende virksomhet/vedkommende fagdepartement etter nærmere avtale mellom AAD og hovedsammenslutningene.

Kommer partene ikke til enighet i lokale drøftelser kan spørsmål knyttet til tariffrettslige forhold tas opp med de sentrale parter, jf. punkt 1 ovenfor. Partene er enige om at det er viktig å komme inn tidlig i prosessen for å få oversikt over de aktuelle spørsmål som er knyttet til overføringen.

5. Denne avtale trer i kraft 18. september 2003 og gjelder til og med 31. desember 2004.”

- (6) Avtalens bestemmelser var generelle, det vil si de skulle anvendes i alle tilfeller hvor virksomhet ble overført til det statlige tariffområdet, uavhengig av hvilket tariffområde virksomheten ble overført fra. Bestemmelsene er senere innarbeidet i hovedtariffavtalen punkt 5.8. Det er også tilføyd nye bestemmelser i punkt 5.8 som følge av justeringen av reglene om virksomhetsoverdragelse i arbeidsmiljøloven av 2005.
- (7) I protokoll 24. oktober 2003 ble det opprettet nye stillingskoder i hovedtariffavtalen, så som miljøarbeider og miljøterapeut. Partene er enige om at denne endringen er en oppfølging av Dag 1-avtalen punkt 2.

Nærmere om den foreliggende tvisten

- (8) Bakgrunnen for saken er praksis med omregning av lønn for beredskapsvakter, hvor det er blitt betalt 1/3 lønn per time. Barnevernsinstitusjoner er om natten bemannet med både en våken og en hvilende nattevakt. Det vil normalt være tilstrekkelig med en våken nattevakt, men det er nødvendig med tilgang på ytterligere personell dersom det skulle oppstå kritiske situasjoner. Den som er til stede sammen med den våkne nattevakten har det som kalles beredskapsvakt/hvilende vakt på vaktrom. Turnusen for beredskapsvakter kan være slik at arbeidstakeren arbeider vanlig vakt fra kl. 15.00 til kl. 23.00, for så å gå over til beredskapsvakt fra kl. 23.00 til kl. 07.00. Den foreliggende saken gjelder kun spørsmålet om det er tariffstridig å foreta omregning av lønnsgodtgjørelsen for beredskapsvakten etter

overføring av virksomheten til det statlige tariffområdet. Saken gjelder ikke spørsmålet om eventuelle grenser for arbeidstiden.

- (9) Etter overføringen av virksomheten til staten ble det reist spørsmål om behovet for avtaler om arbeidstidsordninger. Partene gjennomførte etter noe tid forhandlinger om særavtaler. Den 25. mai 2007 ble det inngått en såkalt langturnusavtale. De sentrale bestemmelsene i avtalen lyder slik:

”År 2007, den 21. og 29. mars, 18. og 26. april og 25. mai ble det – med hjemmel i § 7 nr. 9 i Hovedtariffavtalen og § 10-12, fjerde ledd i arbeidsmiljøloven – holdt et forhandlingsmøte i Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) angående langturnus ved barnevernsinstitusjoner.

[...]

Avtalen gjelder for barnevernsinstitusjoner hvor det er nødvendig med en arbeidstidsordning der de ansatte oppholder seg i lengre sammenhengende perioder for å oppnå omsorgs og behandlingsmål for barna/ungdommene. Det gjelder ved de institusjoner som er nevnt i vedlegg til denne protokoll. [...]

Med langturnus etter denne avtalen forstås normalt en vaktordning som inngår i en turnus som går over flere døgn, maksimalt inntil 3 døgn og 1 time sammenhengende: 2 døgn på, 7 døgn fri, 2 døgn på, 7 døgn fri, 3 døgn på, 7 døgn fri. [...]

[...]

Hviletiden mellom kl 00.00 og 06.00 lønnes med 1/2 lønn pr time. Det samme gjelder for lønnsmessige tillegg. Utrykning i hviletiden utbetales med overtidsgodtgjørelse etter HTA § 13.

I tillegg tilstås en kompensasjon på kr 22.000,- pr. år for de arbeidstakere som omfattes av langturnusordningen ved de institusjoner som er nevnt i vedlegget til denne protokoll. Kompensasjonen utbetales som et månedlig tillegg som er pensjonsgivende.”

- (10) I protokoll 12. november 2007 var det enighet om å føre ytterligere fire institusjoner inn under langturnusavtalen. Av andre særavtaler som har blitt fremforhandlet, nevnes den såkalte turavtalen av 11. januar 2006. Avtalen regulerer arbeidstakeres tjeneste i forbindelse med tur eller feriereise for brukere av barnevernsinstitusjoner. I punktet om godtgjøring heter det:

”Med utgangspunkt i hovedtariffavtalen[s] fellesbestemmelser § 7 nr. 9 ble de sentrale parter enige om følgende turavtale for Barne- ungdoms- og familieetaten:

[...]

Godtgjøring

[...]

2. Hvilende tjeneste godtgjøres med 1/3 av timelønn. Sovende vakt godtgjøres som hvilende tjeneste. Hvilende tjeneste føres på timeliste og regnes time for time. Utrykning på hvilende tjeneste godtgjøres med 50 prosent overtid. Minimumsgodtgjøring er en time.”

- (11) Ett av de spørsmål som etter hvert ble tatt opp i perioden mars 2007 til februar 2008 var arbeidstid for og godtgjøring til beredskapsvakter. Bakgrunnen for forhandlingene om særavtale for beredskapsvakter er sammensatt. I et såkalt IDF-møte

(Informasjon/Drøftinger/Forhandlinger) 17. august 2004 mellom representanter for tjenestemannsorganisasjonene og Buf-etat heter det:

”Særavtaler

FO’s representanter ønsket orientering om hvor langt Bufetat var kommet i arbeidet med særavtaler. Bufdir har begynt arbeidet, men presiserer at forhandlingene skjer i BFD.”

(12) I referat fra IDF-møte 14. september 2004 uttales det:

”Særavtaler – status

Bufdir og BFD samarbeider om hvilke områder det bør lages særavtaler på og hvordan disse bør se ut. Det er behov for å få de nødvendige særavtaler på plass så snart som mulig. Bufdir og BFD skal avklare spørsmålet om særavtaler med AAD.

Organisasjonene sender innspill til aktuelle særavtaler så raskt som mulig.”

(13) I brev 1. februar 2005 fra Fellesorganisasjonen til Buf-etat med emnet ”Behov for særavtaler”, viser Fellesorganisasjonen til at det er ”flere forhold som ikke er lov eller avtaleregulert”. Som eksempler nevnes ”ferieturer med barn og ungdommer” og ”MST, PMT, FNT, kollektiver, dvs; alternative ordninger”. Beredskapsvakt var en aktuell ordning iallfall ved kollektivene.

(14) Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet tok opp spørsmålet om tidberegning og godtgjørelse for beredskapsvakt i brev 11. januar 2006 til Fornyings- og administrasjonsdepartementet. I brevet uttales:

”Barne- ungdoms- og familiedirektoratet har en del institusjoner hvor personalet jobber vakter. Under arbeidsoppholdet på institusjonen kan arbeidstakeren ha hvilende nattevakt på vaktrom med mulighet til å sove. I tillegg til den hvilende nattevakten har institusjonen som regel en regulær nattevakt.

Det er ulik praksis i etaten mht. tidberegning og godtgjørelse av hvilende vakt. Bufetat har flere institusjoner hvor dette er en aktuell problemstilling, og det er derfor viktig at vi får en enhetlig og lik praksis for hvordan dette gjøres.

Vi mener fortrinnsvis at problemstillingen burde vært dekket av HTA. Så vidt vi kan forstå dekker verken § 17 Hjemmevakt eller § 15 Natt-, lørdag- og søndagsarbeid mv. dette forholdet fullt ut.

Vi ber derfor om en skriftlig uttalelse fra FAD med anbefaling til hvordan hvilende vakt i vaktrom ved arbeidsopphold på institusjon skal tidberegnes og godtgjøres.”

(15) Direktoratet ble anmodet om å melde spørsmålet om regulering for beredskapsvakter inn til hovedtariffoppgjøret. Dette ble gjort i brev 1. februar 2006 til Barne- og likestillingsdepartementet hvor det uttales:

”Godtgjøring for vakt på vaktrom/hvilende vakt reguleres i dag ikke i HTA. I KS-området godtgjøres dette med 1/3 timelønn. Det er behov for en regulering på dette området [...]”

- (16) Spørsmålet ble ikke tatt opp i hovedtariffoppjøret. Direktoratet ble deretter anmodet om å lage et utkast til særavtale som kunne drøftes med tjenestemannsorganisasjonene. Utkastet ble deretter oversendt til Barne- og likestillingsdepartementet 7. september 2007, som oversendte utkastet til Fornyings- og administrasjonsdepartementet 9. oktober 2007. I utkastet heter det:

**”Særavtale om beredskapsvakt på stedet for barnevernsinstitusjoner i Bufetat
Denne avtalen gjelder arbeidstakere på barnevernsinstitusjoner som har kontakt med eller tilsyn av klientene som hovedarbeidsområde og som ikke omfattes av andre avtaler, og hvor det ikke er behov for å gå utover arbeidsmiljølovens rammer.**

[...]

Beredskapsvakt på stedet

Beredskapsvakt på stedet regnes som arbeid av passiv karakter jf. AML § 10-4 og skal innarbeides i en turnusplan jf. AML § 10-3. Det forutsettes at det ved bruk av beredskapsvakt i tillegg er en våken nattevakt. [...]

[...]

Arbeidstid hvor natt inngår, kan være inntil 13 timer sammenhengende, dersom beredskapsvakt på stedet utgjør minst 6 timer.

Godtgjørelse

Beredskapsvakt på stedet godtgjøres med timelønn i forholdet 1:2. I tillegg utbetales godtgjørelser etter HTA § 15, nr 1, 3 og 4 i forholdet 1:2 pr klokke-time.”

- (17) LO Stat aksepterte ikke forslaget til avtale, og fremla nytt utkast til særavtale 18. desember 2007. Utkastet lyder:

”Denne avtale er inngått mellom FAD og hovedsammenslutningene med hjemmel i HTA § 7 nr. 9.

[...]

Arbeidstid/godtgjørelse

Arbeidstid hvor natt inngår, kan være inntil 13 timer sammenhengende, dersom passiv tjeneste på arbeidsstedet utgjør minst 6 timer i tidsrommet mellom kl. 23.00 og 08.00.

Gjennomsnittlig arbeidstid pr. uke skal ikke overstige 37,5 t over 12 mnd.

[...]

Bestemmelsene i HTA § 15 kommer ikke til anvendelse for 6 timer passiv tjeneste på arbeidsstedet i tidsrommet mellom kl. 23.00–08.00.”

- (18) LO Stats utkast bygget på den forutsetning at beredskapsvakt skulle godtgjøres ut fra forholdstallet 1:1, men det skulle ikke betales tillegg etter fellesbestemmelsene i hovedtariffavtalen § 15.
- (19) Partene kom ikke til enighet. I protokoll av 19. februar 2008 uttales det:

”År 2007, den 21. og 29. mars, 18. og 26. april, 15. oktober, 3., 13., og 18. desember, og 2008, den 3., 18., 25. januar, og 11. og 19. februar, ble det holdt møter i Fornyings- og

administrasjonsdepartementet (FAD) angående arbeidstidsordninger med tilhørende kompensasjon for arbeidstakere i barnevernsinstitusjoner i staten.

[...]

Partene kom ikke til enighet.

Hovedsammenslutningene varslet at saken vil bli brakt inn for Arbeidsretten med påstand om tariffbrudd, og at de tariffstridige forholdene umiddelbart må opphøre, og at hovedtariffavtalens bestemmelser må legges til grunn.

Det vil bli stilt krav om etterbetaling.”

- (20) LO Stat tok ut stevning for Arbeidsretten 15. april 2008. Unio og YS Stat har erklært partshjelp til støtte for saksøker. Saken gjaldt opprinnelig spørsmålet om både arbeidstidsordning for og godtgjørelse til beredskapsvakter var tariffstridig, men det er under saksforberedelsen avklart at tvisten for Arbeidsretten er begrenset til spørsmålet om godtgjørelsesordningen er tariffstridig. Påstanden er presisert i samsvar med dette. Hovedforhandling fant sted 19. og 20. januar 2010. Tre partsrepresentanter avga forklaring og fire vitner ble avhørt.

Saksøkers anførsler

- (21) *LO Stat* og partshjelperne *Unio* og *YS Stat* har i korte trekk anført:
- (22) Tvisten gjelder eksisterende tariffavtaleregulering, og det er ikke grunnlag for avvisning av saken. Dag 1-avtalen punkt 1 bestemmer at det kan forhandles om unntak fra de sentrale avtalene. Noen slik avtale om unntak foreligger ikke. Partene er heller ikke enige om at det foreligger en interessetvist. Reservasjonen i punkt 1 får derfor ikke anvendelse. Punkt 2 gjelder krav til forhandlinger om forhold som ikke er regulert i hovedtariffavtalen. Beredskapsvakt er regulert i fellesbestemmelsene i hovedtariffavtalen § 15 nr. 1, og Dag 1-avtalen punkt 2 kan heller ikke begrunne avvisning. På samme måte som i ARD 1999 side 44 er arbeidet og godtgjørelsen omfattet av hovedtariffavtalen. Det er ingen holdepunkter for at tariffpartene har vært enige om eller forutsatt at det skulle opptas forhandlinger om spørsmålet. Tjenestetvistloven § 2 og § 27 kan da ikke føre til avvisning av saken.
- (23) Dag 1-avtalen bestemmer at barnevernsetatene fra 1. januar 2004 er en del av det statlige tariffområdet. Staten har til tross for dette opprettholdt praksis med lønnsmessig omregning for beredskapsvakt/hvilende vakt på arbeidsstedet, slik at hver arbeidet time godtgjøres med 1/3 av lønnen. Dette er tariffstridig.

- (24) I henhold til Dag 1-avtalen punkt 1 skal virksomheten fra og med overføringstidspunktet 1. januar 2004 inngå i det statlige tariffavtaleverket. Tariffavtaleverket i KS-området har ikke ettervirkninger. Utgangspunktet er at man har krav på lønn i samsvar med lønnsregulativet, uten reduksjon, med mindre noe annet er fastsatt i hovedtariffavtalen eller i særavtaler.
- (25) Beredskapsvakter i Buf-etat utløser også rett til tillegg etter fellesbestemmelsene i hovedtariffavtalen, § 15 nr. 1. Uttrykket "ordinært arbeid" står i denne bestemmelsen som motsetning til overtidsarbeid. Konsekvensen er at beredskapsvakt skal avlønnes i forholdet 1:1. Paragraf 15 nr. 5 gjelder bare beredskapsvakter utenfor arbeidsstedet (hjemmevakt). Dette har støtte i fast praksis som er kjent mellom partene. Denne forståelsen av bestemmelsen er også bekreftet i e-postutveksling i oktober 2009 mellom sekretær i LO Stat Randi Stensaker og seniorrådgiver Even Monsrud i Fornyings- og administrasjonsdepartementet.
- (26) Selv om § 15 nr. 5 må tolkes slik at den omfatter beredskapsvakter, gir den ikke hjemmel for omregning av lønn i forholdet 1:3. Bestemmelsen åpner for at "tidberegning" kan være noe annet enn avlønning i forholdet 1:1, men det må ikke nødvendigvis være det. Partene skal følge lønnsatsene i hovedtariffavtalen, med mindre det foreligger en særavtale som gir grunnlag for noe annet. Når det i dette tilfellet ikke er inngått en særavtale, må det betales lønn i forholdet 1:1. Uttrykket "tidberegning" kan ikke tolkes slik at arbeidsgiver i mangel av særavtale kan fastsette forholdstallet med grunnlag i styringsretten. Dersom hovedtariffavtalen tolkes slik at arbeidstaker har rett til godtgjørelse i forholdet 1:1 vil det ikke få konsekvenser for andre særavtaler, fordi disse er inngått mellom partene i hovedtariffavtalen.
- (27) Det tariffstridige forholdet gir krav på etterbetaling av lønn. Perioden for etterbetaling må bestemmes av Arbeidsretten på grunnlag av de prinsipper som kan utledes av praksis, og innenfor rammen av alminnelige foreldelsesregler. Arbeidsretten har særlig vektlagt innrettelses- og lojalitetshensyn og vurdert fra hvilket tidspunkt kravet kan sies å ha blitt markert overfor motparten. Buf-etatens henvendelse til Fornyings- og administrasjonsdepartementet viser at etaten i januar 2006 var usikker på forståelsen og rekkevidden av hovedtariffavtalen. Arbeidsgiver hadde i alle fall på dette tidspunktet grunn til å tro at det ville komme et etterbetalingskrav, jf. ARD 2006 side 38.

(28) LO Stat har nedlagt slik endret påstand:

- ”1. Godtgjørelsen for beredskapsvakter i BUFetat som innebærer at en times vakt betales med en tredjedels timelønn er tariffstridig.
2. FAD pålegges å bringe det tariffstridige forhold til opphør snarest.
3. FAD pålegges å foreta etterbetaling for tariffstridig betaling i henhold til påstandens punkt 1 fra det tidspunkt Arbeidsretten bestemmer.”

Saksøktes anførsler

- (29) *Staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet* har i korte trekk anført:
- (30) Saken må avvises fra Arbeidsretten og behandles av Statens lønnsutvalg eller en særskilt nemnd. Dag 1-avtalen punkt 1 bestemmer at hovedtariffavtalen skal gjelde ”med mindre hovedtariffavtalepartene blir enige om noe annet”. Det er klart at partene har ment at spørsmålet om arbeidstidsordning og godtgjørelse for beredskapsvakt/hvilende vakt skal reguleres i særavtaler. Dette følger av partenes opptreden, blant annet at partene har hatt tretten møter i perioden mars 2007 til februar 2008 i den hensikt å opprette særavtaler. De særavtaler som har blitt opprettet om langturnus, tur og feriereise og for Skjerfheimkollektivet viser at omregnings-satsen for beredskapsvakt er et forhandlingsspørsmål.
- (31) Dag 1-avtalen punkt 2 bestemmer at partene skal oppta forhandlinger dersom overføringen medfører behov for ”nye stillingskoder, lønnsendringer m.v.”. Bakgrunnen for bestemmelsen er at det ved overføring til statens avtaleverk kan oppstå spørsmål som ikke har noen klar og sikker løsning i hovedtariffavtalen, hovedavtalen eller andre sentrale tariffavtaler. Spørsmålet om arbeidstidsordning og godtgjørelse for beredskapsvakt er ikke fullt ut regulert i hovedtariffavtalen § 15 nr. 5. Ordlyden i nr. 5 – ”i tillegg til tidberegning” – forutsetter at det foreligger en særavtale som fastsetter forholdstallet for omregning av lønn. Dag 1-avtalen punkt 2 bestemmer at partene skal forhandle om ”nye stillingskoder, lønnsendringer, m.v.”. Den avsluttende henvisningen til ”m.v.” omfatter den manglende reguleringen av lønn for beredskapsvakt. Saken for Arbeidsretten må avvises fordi tvisten i henhold til Dag 1-avtalen punkt 2 hører under Statens lønnsutvalg.
- (32) Det fremgår videre av tjenestetvistloven § 2 og § 27 at tvist om opprettelse av særavtale kan bringes inn for særskilt nemnd til avgjørelse, så fremt det gjelder spørsmål som ikke er avklart i hovedtariffavtalen. Det er ikke tatt høyde for hvilende vakt ved innplassering i

lønnsregulativet, og § 27 får anvendelse. Saken kan da bringes inn for særskilt nemnd, og ikke for Arbeidsretten.

- (33) Under enhver omstendighet praktiseres det ikke en tariffstridig arbeidstids- og godtgjørelsesordning. Formålet med Dag 1-avtalen er å sikre overførte arbeidstakere rettigheter som statsansatte for øvrig, og forhindre at arbeidstakerne går ned i lønn. Avtalen gir på den annen side ikke grunnlag for en arbeidstids- og avlønningsordning som er langt bedre enn den de berørte arbeidstakerne hadde før overføringen, og som er bedre enn den som ellers gjelder for ansatte i staten. Arbeidstakerne har ikke hatt noen forventning om endret avlønning for beredskapsvakt. Organisasjonene lokalt har heller ikke oppfattet ordningen som tariffstridig. Reelle hensyn taler også sterkt mot saksøkers standpunkt. Dersom det legges til grunn at hovedtariffavtalen gir krav på avlønning for beredskapsvakt i forholdet 1:1, vil det føre til at alle lokale særavtaler om et annet forholdstall blir ugyldige som stridende mot hovedtariffavtalens bestemmelser. Partene i hovedtariffavtalen er ikke parter i de lokale særavtalene, og har derfor ikke samtykket i en avvikende regulering. Det vil i tillegg ikke ha noen hensikt å forhandle om særavtaler for slike vaktordninger når hovedtariffavtalen gir krav på avlønning i forholdet 1:1.
- (34) Beredskapsvakt gir ikke rett til tillegg etter hovedtariffavtalen § 15 nr. 1. Uttrykket ”ordinært arbeid” omfatter bare aktivt arbeid. Passivt arbeid i form av beredskapsvakt omfattes av § 15 nr. 5 om hvilende vakt. Dette har støtte i bestemmelsens ordlyd, oppbygging og forhistorie. Paragraf 15 nr. 5 har som forutsetning at det foreligger en særavtale om omregning av godtgjørelsen. En annen tolking ville gjort uttrykket ”i tillegg til tidberegning” overflødig. Når staten for beredskapsvakt har gitt tillegg etter nr. 1 har det sin bakgrunn i å hindre at arbeidstakerne gikk ned i lønn.
- (35) Etterbetaling er under enhver omstendighet bare aktuelt for perioden etter at stevning ble tatt ut.
- (36) Staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet har nedlagt slik påstand:

Prinsipalt: Saken avvises.

Subsidiært: Staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet frifinnes.”

Arbeidsrettens merknader

Avvisningsspørsmålet

(37) Staten har anført Dag 1-avtalen punkt 1 og 2 som grunnlag for avvisning. De forhandlinger som ledet frem til den foreliggende tvisten ble påbegynt i 2007. For avvisning begrunnet i Dag 1-avtalens bestemmelser har statens prosessfullmektig sagt seg enig i at det korrekte er å vurdere avvisningsspørsmålet på grunnlag av bestemmelsene i hovedtariffavtalen for perioden 2006–2008.

(38) Dag 1-avtalen punkt 1 er videreført i hovedtariffavtalen punkt 5.8 nr. 2 som lyder:

”De arbeidstakere som blir overført omfattes av hovedtariffavtalen, hovedavtalen, og andre relevante særavtaler i staten fra overføringstidspunktet, med mindre Fornyings- og administrasjonsdepartementet og hovedsammenslutningene blir enige om noe annet i det konkrete tilfellet.”

(39) Forskjellen mellom bestemmelsene i Dag 1-avtalen og hovedtariffavtalen punkt 5.8 nr. 2 er at ”sentrale særavtaler” er endret til ”andre relevante særavtaler”, partsangivelsen er endret til ”Fornyings- og administrasjonsdepartementet og hovedsammenslutningene”, og forbeholdet om at partene kan bli ”enige om noe annet” er endret til at de kan bli enige om noe annet ”i det konkrete tilfellet”. Partene er enige om at dette ikke er realitetsendringer. For ordens skyld nevnes at henvisningen til særavtaler i hovedtariffavtalen for perioden 2008–2010 punkt 5.8 nr. 2 er endret til ”sentrale særavtaler og andre relevante lokale særavtaler”.

(40) Arbeidsretten kan ikke se at forhandlingsprosessen gir et tilstrekkelig klart uttrykk for at spørsmålet om omregning av lønn i sin helhet er en interesseløst. Forhandlingene som pågikk over en periode på elleve måneder gjaldt i hovedsak arbeidstidsordninger med det tilhørende spørsmål om godtgjøring. Det sentrale tema var med andre ord den nødvendige tilpasningen av arbeidstidsordningene til den aktuelle virksomheten, og hvor godtgjøring for beredskapsvakt var ett av flere tema. Det kan i denne forbindelse vises til at det i langturnusavtalen fremgår at forhandlingene har skjedd på grunnlag av fellesbestemmelsene § 7 punkt 9 om arbeidstid. Tilsvarende ble presisert i turavtalen fra 2006. At partene utviser forhandlingsvilje fører ikke uten videre til at tvisten blir en interesseløst, jf. ARD 1945–48 side 204.

(41) Dag 1-avtalen punkt 2 er innarbeidet i hovedtariffavtalen punkt 5.8 nr. 5 og lyder:

”Medfører overføringen behov for nye stillingskoder, lønnsendringer m.v., skal Fornyings- og administrasjonsdepartementet og hovedsammenslutningene oppta forhandlinger i h.h.t pkt. 1.4.

Den enkelte arbeidstaker skal, så langt det er mulig, innplasseres i eksisterende stillingskategorier (koder).”

- (42) Staten anfører at alternativet ”m.v.” i nr. 5 omfatter behovet for regulering av lønn for beredskapsvakter. Partene må forhandle om spørsmålet. Dersom de ikke kommer til enighet, må saken bringes inn for Statens lønnsutvalg.
- (43) Etter Dag 1-avtalen punkt 2 ”skal” partene forhandle dersom overføringen medfører behov for ”nye stillingskoder, lønnsendringer *m.v.*”. Formålet med bestemmelsen i punkt 2 taler for et vidt anvendelsesområde. I sin opprinnelige utforming hadde bestemmelsen ingen henvisning til hovedtariffavtalen punkt 1.4. Isolert sett taler det for at spørsmålet om godtgjørelse for beredskapsvakt er omfattet av punkt 2, slik at partene i forbindelse med overdragelsen skulle ha forhandlet om dette.
- (44) Saksøker har til dette anført at punkt 2 har fått et snevrere anvendelsesområde etter at bestemmelsen har blitt innarbeidet i hovedtariffavtalen. Foruten en justering av partsangivelsen har første setning fra Dag 1-avtalen punkt 2 fått tilføyelsen ”i h.h.t pkt. 1.4”. Det hevdes at dette gir en saklig begrensning av forhandlingsplikten, slik at den bare omfatter spørsmål som er nevnt i punkt 1.4.1.2. Godtgjørelse for beredskapsvakt hevdes å falle utenfor denne oppregningen.
- (45) Prosessen med innarbeidelse av Dag 1-avtalen i hovedtariffavtalen er i liten grad belyst under bevisførselen. Selv om det kan tenkes at Dag 1-avtalen punkt 2 har et annet virkeområde på grunn av henvisningen til hovedtariffavtalen punkt 1.4, kan bestemmelsen uansett hvilken tolking som legges til grunn ikke føre til avvisning i det foreliggende tilfellet. Dette har sammenheng med spørsmålet om anvendelsen av tjenestetvistloven § 27, som er saksøktens tredje grunnlag for avvisning. Etter § 27 kan tvist om ”opprettelse eller endring” av særavtale bringes inn for særskilt nemnd til avgjørelse, jf. § 27 første ledd. En særavtale er etter tjenestetvistloven § 11 første ledd siste punktum ”en tariffavtale om lønns- og arbeidsvilkår som ikke omfattes av en hovedtariffavtale”. Ut fra påstand og påstandsgrunnlag er søksmålet fra LO Stats side en tvist om rekkevidden av bestemmelsene i hovedtariffavtalen og Dag 1-avtalen. LO Stat hevder å ha et krav på avlønning i forholdet 1:1 også for beredskapsvakter, dels basert på bestemmelsene i hovedtariffavtalen og dels fordi det ikke er grunnlag for unntak etter Dag 1-avtalen. Spørsmålet om det er behov for ”lønnsendringer [...] m.v.” henger sammen med

spørsmålet om hovedtariffavtalen regulerer beredskapsvakter. Hvorvidt hovedtariffavtalen er slik å forstå at det skal betales lønn for beredskapsvakt basert på forholdstallet 1:1 er et materielt spørsmål som må fremmes til realitetsbehandling. Dersom kravet ikke fører frem vil resultatet bli frifinnelse. Det som da gjenstår mellom partene er en interessetvist som må bli å løse som sådan, jf. ARD 1999 side 16 og for så vidt også ARD 1991 side 16. Arbeidsretten vil komme tilbake til dette avslutningsvis.

Spørsmålet om tariffmessig grunnlag for omregning av godtgjørelse for beredskapsvakt

(46) I fellesbestemmelsene i hovedtariffavtalen for perioden 2006–2008 lyder § 15 nr. 1–5 slik:

§ 15 Natt-, lørdag- og søndagsarbeid mv.

- 1. For ordinært arbeid som utføres i tidsrommet mellom kl. 20.00 og kl. 06.00 utbetales et tillegg pr. klokke-time som svarer til 45 % av timelønnen. Tillegget utbetales i tillegg til godtgjørelse etter nr. 4 og § 16 nr. 1 og 2.**
- 2. Arbeidstakere som etter avtale har overtidbetaling for ordinært nattarbeid, skal ikke ha godtgjørelse etter nr. 1. Nattidkompensasjon for arbeidstakere som har andre tillegg som delvis kompenserer nattjeneste, fastsettes ved lokale forhandlinger.**
- 3. For den alminnelige arbeidstid i tiden mellom kl. 06.00 og kl. 07.00 og mellom kl. 17.00 og kl. 20.00 på dagene mandag til fredag utbetales kr. 12,00 pr. arbeidet time.**
- 4. Arbeidstakere som blir pålagt å arbeide på lørdag eller søndag, utbetales et tillegg på kr. 35,00 pr. arbeidet klokke-time i tidsrommet lørdag kl. 00.00 til søndag kl. 24.00. Tillegget utbetales i tillegg til godtgjørelse etter nr. 1 og for de dager som etter § 16 nr. 1 og 2 faller på lørdag og søndag.**
- 5. For reservetjeneste/hvilende vakt betales det i tillegg til tidberegning følgende godtgjørelse:
Fra kl. 06.00-20.00 kr. 2,50 pr. løpende time.
Fra kl. 20.00-06.00 kr. 5,00 pr. løpende time.**

(47) Når det gjelder spørsmålet om beredskapsvakt reguleres av § 15, herunder om § 15 nr. 5 kun gjelder hjemnevakt, vil Arbeidsretten bemerke:

(48) Paragraf 15 nr. 5 gjelder ”reservetjeneste/hvilende vakt”. Ordlyden er ikke begrenset til hjemnevakt, men vil også omfatte passiv tjeneste på arbeidsstedet. Grunlaget for en snever forståelse av nr. 5 svekkes også av at det i § 17 er inntatt en særskilt bestemmelse om hjemnevakt.

(49) Tariffhistorikken gir heller ikke grunnlag for innskrenkende tolking av ordlyden. Bestemmelsen kan iallfall spores tilbake til endringer av bestemmelsene om kompensasjon for ubekvem arbeidstid i 1968. I rundskriv 4/1968, datert 10. juli 1968, fra Lønns- og prisdepartementet, heter det:

”VI

Kompensasjon for ubekvem arbeidstid

Med virkning fra 1. mai 1968 gjøres følgende endringer i reglene om kompensasjon for ubekvem arbeidstid:

[...]

3. For pålagt reservetjeneste betales det i tillegg til tidberegning en godtgjørelse på kr. 0,50 pr. løpende time.”

- (50) I rundskriv 5/1968, datert 11. juli 1968, med det nye regulativets bestemmelser, lyder § 17 første avsnitt med protokolltilførsel nr. 4 slik:

”I postverket, telegrafverket, jernbanen, tollvesenet, politiet og fengselsvesenet, skal den effektive arbeidstid gjennomsnittlig ikke overstige 45 timer om uken. Samme begrensning av arbeidstiden gjennomføres etter avtale også i andre administrasjonsgrener hvor det måtte finnes rimelig og praktisk gjennomførlig.

[...]

For pålagt reservetjeneste betales det i tillegg til tidberegning en godtgjørelse på kr. 0,50 pr. løpende time.”

- (51) I fellesbestemmelsene i lønnsregulativet for perioden 1976–78 ble det innført et særskilt nattillegg:

”§ 18

Godtgjørelse for nattarbeid, søndagsarbeid m.v.

[...]

5. For reservetjeneste/hvilende vakt betales det i tillegg til tidberegning følgende godtgjørelse: Fra kl. 06.00–20.00 kr. 1,- pr. løpende time. Fra kl. 20.00–06.00 kr. 2,50 pr. time.”

- (52) Bestemmelsen ble deretter endret som følge av at arbeidsmiljøloven av 1977 innførte bestemmelser om arbeidstid for hjemnevakt, jf. § 46 nr. 7. Loven fastslo et utgangspunkt om at minst 1/5 av hjemnevakten skulle regnes med i den alminnelige arbeidstiden. På denne bakgrunn ble det i lønnsregulativet for perioden 1976–78 inntatt bestemmelser i § 20, som hadde overskriften ”Om hjemnevakt”. Paragraf 20 punkt 5 hadde slik ordlyd:

”Tillegg for ettermiddagstjeneste, lørdags-, søndags- og helgedagstjeneste betales for det beregnede antall timer av hjemnevakten (som hovedregel minst 1:5).

Under utrykning utbetales lørdags/søndagstillegg med fradrag av den del av tillegget som betales ut etter avsnittet ovenfor. For øvrig utbetales tillegg etter fellesbestemmelsenes § 18 punkt 5.”

- (53) I PM 8/1978 av 9. februar 1978 uttales det:

”Som følge av at hjemnevakt etter loven blir regnet som arbeidstid skal tilleggene etter fellesbestemmelsene § 18 punkt 3 og 4 og § 19 punkt 1 og 2 utbetales for den beregnede tid av hjemnevakten uten hensyn til om det inntreffer utrykninger som medfører aktivt arbeid. Unntak gjelder for lørdag/søndagstillegg som ved utrykning under hjemnevakt utbetales fullt ut med fradrag av verdien av tillegget for beregnet tid i samme tidsrom.

I fellesbestemmelsenes § 18 punkt 5 er det fastsatt en særskilt pengekompensasjon for passiv tjeneste/hvilende vakt. Denne godtgjørelsen skal også utbetales for hjemnevakt.”

- (54) Merknaden om at det ”også” skal betales tillegg etter § 18 nr. 5 tilsier at bestemmelsen omfattet, men åpenbart ikke var begrenset til, hjemnevakt.

- (55) Ordlyd, systematikk og forhistorie taler klart for at § 15 nr. 5 ikke er begrenset til hjemnevakt. Det er på denne bakgrunn uten betydning om det i en e-postutveksling

mellom Randi Stensaker og Even Monsrud i oktober 2009 tilsynelatende er gitt uttrykk for en annet tolking. Paragraf 15 nr. 5 gir rett til tillegg for beredskapsvakter. Spørsmålet er hva som kan utledes av § 15 nr. 5 for så vidt gjelder lønnsberegningen for beredskapsvakter.

- (56) Bestemmelsene i hovedtariffavtalen om reservetjeneste/hvilende vakt har opp gjennom tidene angitt et bestemt kronetillegg som kommer ”i tillegg til tidberegning”. Ut fra ordlyd og praksis mellom tariffpartene er ”tidberegning” en henvisning til bestemmelser om særlig beregning av godtgjørelsen. Beregningen var opprinnelig slik at hvilende vakt ble omregnet både i relasjon til arbeidstid og i relasjon til godtgjørelse. Dersom man hadde åtte timer hvilende vakt og en omregning ut fra forholdstallet 1:4, ble tjenesten regnet som to arbeidstimer i forhold til arbeidstidsbestemmelser og i forhold til lønnsbestemmelser. Dette skal ha vært den vanlige reguleringen av hvilende vakt fra 1960-tallet. Partene er enige om at det etter EF-domstolens avgjørelse i Jaeger-saken (sak C-151/02) ikke er grunnlag for omregning av tid som beredskapsvakt i relasjon til arbeidstidsbestemmelsene, men det vil ikke være i strid med arbeidstidsdirektivet (93/04) at arbeidet godtgjøres med en lavere lønnsatts.
- (57) Omregning av godtgjørelse for hvilende vakt har i det statlige tariffområdet vært regulert i lokale særavtaler. Forholdstallet har variert. Etter hvert ble forholdstallet 1:4 så utbredt at dette ble omtalt som den alminnelige ordningen i staten. Forholdstallets størrelse i statens avtaler ble påvirket av hva partene i KS-området ble enige om. Da KS i hovedtariffoppgjøret for 1978 endret forholdstallet fra 1:4 til 1:3, ble det spørsmål om endring i det statlige tariffområdet. I brev 16. august 1978 fra Norsk Kommuneforbund, distriktskontoret i Bergen, til Rikstrygdeverket uttales det:

”Ved ovennevnte institusjon er den effektive arbeidstid i forbindelse med hvilende vakt beregnet i forholdet 1 : 4.

For tiden finnes ikke generelle regler for beregning av denne arbeidsordning i statens fellesbestemmelser. Det er en forutsetning at dette reguleres i en eventuell særavtale mellom partene.

Ved tariffrevisjonen pr. 1/5-78 for kommunale og fylkeskommunale arbeidstakere er beregningstallet endret fra 1 : 4 til 1 : 3, d. v. s. 20 min. effektiv arbeidstid pr. hvilende vakttime.

Det er på det rene at beregningstallet for kommunale arbeidstakere m.v. ble lagt til grunn den gang partene ble enig om å beregne denne tjeneste i forholdet 1 : 4. En ser det derfor som naturlig at en som et minimum følger disse bestemmelser og at hvilende vakt fra 1. mai 1978 beregnes i forholdet 1 : 3. [...]”

- (58) Kravet om endring av forholdstallet ble ikke tatt til følge, under henvisning til en provisorisk anordning om inntektsstopp. Det ble senere gitt samtykke til endring av forholdstallet i enkeltsaker. Omfanget av særavtaler med omregningstallet 1:3 ble deretter så stort at det måtte anses som den nye alminnelige ordningen i staten. Staten har fremlagt en rekke eksempler på lokale særavtaler i staten fra perioden før overføringen av barnevernstjenesten hvor forholdstallet 1:3 er lagt til grunn, blant annet særavtale om lønns- og arbeidsvilkår for sykepleiere for perioden 2000–2002 inngått mellom staten v/Sosial- og helsedepartementet og Norsk sykepleierforbund.
- (59) Det må på denne bakgrunn legges til grunn at beredskapsvakt ikke reguleres av § 15 nr. 1 om ”ordinært arbeid”, men av § 15 nr. 5 som gir anvisning på konkrete tillegg til arbeidstakere med beredskapsvakt. Henvisningen til ”tidberegning” er en henvisning til den særlige lønnsfastsettelse for denne typen tjeneste, som i henhold til praksis kan inntas i lokale særavtaler. Det må videre legges til grunn at hovedtariffavtalen ikke gir anvisning på hvilket forholdstall som skal anvendes ved omregningen. Adgangen til å avtale omregningsregler for passiv tjeneste medfører at det kan være avvik fra regulativlønn per time.
- (60) Fastsettelse av lønn for beredskapsvakt er på denne bakgrunn et forhandlingsspørsmål hvor det i henhold til særavtaler vanligvis er fastsatt omregning i forholdet 1:3. Lønnsdannelsen for passiv tjeneste kan derfor tilpasses tjenesteforholdene i den enkelte virksomheten. De særavtaler som etter noe tid har kommet på plass for Buf-etat viser at kompensasjonsnivået varierer. I henhold til langturnusavtalen skal hviletid godtgjøres ut fra forholdstallet 1:2, og det gis et fast tillegg på 22 000 kroner per år. Tillegget synes å ha sin bakgrunn i en tanke om hva som er rimelig kompensasjon for den ulempen som ligger i en langturnusordning. Det kan ikke legges til grunn at formålet med beløpet er å sikre at godtgjørelsen samlet sett er i forholdet 1:1, selv om dette i realiteten vil kunne bli resultatet. I henhold til turavtalen skal lønn for hvilende tjeneste godtgjøres med 1/3 timelønn, uten tillegg i form av et fast beløp.
- (61) I KS-området var omregning av godtgjørelse for beredskapsvakt regulert i hovedtariffavtalen. På tidspunktet for overføringen av barne- og familievernoppavene til staten, var godtgjøring for beredskapsvakt regulert i hovedtariffavtalen i KS-området for perioden 2002–2004 punkt 4.3.1:

”4.3.1 Vakt på vaktrom

Arbeidstid

Vakt på vaktrom er passiv arbeidstid, jf. arbeidsmiljøloven § 46 nr. 5 og 6. Arbeidstiden regnes som 1:1.

[...]

Betalingsbestemmelse

En time vakt på vaktrom skal betales med 1/3 timelønn.”

- (62) Spørsmålet er etter dette om arbeidsgiver hadde tariffrettslig adgang til å praktisere omregning med 1:3 for beredskapsvakter i Buf-etat etter overføringstidspunktet, selv om partene ikke hadde sørget for regulering av dette i særavtaler. I dette spørsmålet har Arbeidsretten delt seg i et flertall og et mindretall. Arbeidsrettens flertall, dommerne *Wahl, Sundet, Gussgard, Bjørnå og Høymork*, vil bemerke:
- (63) Utgangspunktet etter Dag 1-avtalen punkt 1 var at arbeidstakerne var omfattet av de statlige tariffavtalene fra første dag etter overføringen. Det er klart at partene ikke kunne vurdere alle konsekvensene av en slik bestemmelse om samlet overgang til det statlige tariffområdet. Rekkevidden av bestemmelsen må vurderes på bakgrunn av det tariffsystemet overføringen gjelder. Det generelle prinsippet tariffpartene ble enige om var at gjeldende regulering skulle avvikles mot at arbeidstakerne fra overføringstidspunktet var omfattet av de anvendelige tariffavtaler i staten. Dette hadde sitt motstykke i en plikt for tariffpartene til å sørge for de nødvendige justeringer av avtaleverket, eventuelt gjennom opprettelse av nye særavtaler. I Dag 1-avtalen punkt 1 var overføringen til det statlige tariffområdet formulert slik at arbeidstakerne ”omfattes av hovedtariffavtalen, hovedavtalen og andre sentrale særavtaler” fra overføringstidspunktet. Oppregningen i hovedtariffavtalen for perioden 2006–2008 punkt 5.8 nr. 5 er likelydende, men slik at det bare vises til ”andre særavtaler”. Lønn for beredskapsvakt har blitt komplisert av at reguleringen i hovedtariffavtalen for KS-området ikke har et motstykke i hovedtariffavtalen i staten. Spørsmålet er heller ikke regulert i noen sentral særavtale. Den mulighet for variasjon som ligger i de lokale særavtalene om beredskapsvakt, gjør at det for statlig sektor ikke er noen annen relevant særavtale som kan anvendes for beredskapsvakter i Buf-etat. Dag 1-avtalen førte tilsynelatende til bortfall av relevant tariffregulering, uten at partene innen rimelig tid fikk på plass ny regulering av dette.
- (64) Selv om behovet for særavtaler ble diskutert etter overføringen, tok det noe tid før spørsmålet om omregning av lønn for beredskapsvakt kom til behandling som et selvstendig tema mellom de sentrale partene. Det må i det minste legges til grunn at temaet

var aktuelt fra januar 2006 etter direktoratets brev til departementet. Spørsmålet har etter alt å dømme blitt diskutert på lokalt nivå før dette tidspunktet. Det har ikke på noe tidspunkt før avslutningen av forhandlingene i perioden 2007–2008 blitt anført at praksis med omregning av lønn for beredskapstjeneste var tariffstridig fordi avlønning skal beregnes ut fra forholdstallet 1:1. Det som har blitt påpekt i innspill fra lokalt nivå er at lønn til beredskapsvakt ikke reguleres av hovedtariffavtalen. Det kan i en så vidt spesiell situasjon ikke være tariffstridig at virksomhetene i perioden etter overføringen og frem til en eventuell særavtaleregulering er på plass, fortsetter å praktisere omregning med 1/3 i samsvar med det som var ordningen i KS-området og som er den utbredte praksis i staten. Etter det opplyste har staten sikret at arbeidstakerne iallfall ikke gikk ned i lønn etter overføringen, og har slik sett oppfylt den forpliktelse som følger av Dag 1-avtalen punkt 3. Det er på den annen side klart at staten ikke fritt kunne velge omregningstall i kraft av styringsretten.

- (65) Saksøker har til dette anført at en konsekvens av adgangen til omregning av lønn for beredskapsvakt er at arbeidstakere i full stilling ikke oppnår 100 % årslønn.
- (66) Etter overføringen har situasjonen som nevnt vært at innplasseringen i tariffavtaleverket ikke har vært komplett, og partene har ikke tatt opp spørsmålet i forbindelse med hovedtariffoppgjøret. Løsningen på det avvik fra årslønn som kan oppstå som følge av at det betales lavere lønn for beredskapsvakt, følger ikke av hovedtariffavtalen. Spørsmålet om hvilket omregningstall og hvilke kompensasjonsordninger som skal gjelde til avløsning av det som fulgte av hovedtariffavtalen i KS-området, og eventuelle overgangsordninger og etterbetalingsbestemmelser i denne forbindelse, må reguleres i særavtaler. At dette ble et tema først etter overføringen til det statlige tariffområdet, synes å ha sammenheng med en viss mangel på klarhet i hva som var grunnlaget for forhandlingene og i bredden av de tema som ble tatt opp, samt at spørsmålet har blitt behandlet på ulike nivåer på arbeidsgiversiden. Den forsinkelse som dette har ført til er åpenbart ikke i samsvar med intensjonene i Dag 1-avtalen, men kan ikke begrunne en endring av omregningstallet og plikt til etterbetaling i medhold av bestemmelsene i hovedtariffavtalen. I lys av de innspill som kom fra Buf-etaten i 2006, er det bemerkelsesverdig at staten ikke på et tidligere tidspunkt satte i gang en prosess for å få på plass en regulering av spørsmålet.

- (67) Ut fra forhandlingsforløpet mellom staten og hovedsammenslutningene legger Arbeidsrettens flertall til grunn at hensikten var å opprette en sentral særavtale. Vilkårene for å bringe saken inn for særskilt nemnd etter tjenestetvistloven § 27 første ledd er da tilsynelatende oppfylt. Denne muligheten kan begge parter benytte seg av. Staten har anført at spørsmålet i utgangspunktet skulle ha vært brakt inn for Statens lønnsutvalg i samsvar med bestemmelsene i Dag 1-avtalen punkt 2 og hovedtariffavtalen punkt 1.4.3, men har under hovedforhandlingen lagt til grunn at fristen etter punkt 1.4.3 første avsnitt for å bringe saken inn for lønnsutvalget er utløpt. Til dette bemerkes at punkt 1.4.3 siste avsnitt bestemmer at lønnsutvalget ”i særlige tilfeller” kan behandle tvister hvor fristene er overskredet. Det er vanskelig å se at Statens lønnsutvalg skulle motsette seg å behandle saken dersom partene først skulle bli enige om en slik anmodning. Hver av de nevnte alternativene antas således fortsatt å være anvendelige.
- (68) Arbeidsrettens mindretall, dommerne *Standnes og Renngård*, er kommet til at LO Stat må gis medhold i sin påstand, og vil bemerke:
- (69) Partene er enige om at spørsmålet om redusert lønn for hvilende vakt ikke er regulert i særavtale eller hovedtariffavtalen. Styringsretten gir ikke grunnlag for å velge det forholdstall som skal legges til grunn. Saksøkte har videre erkjent at det er behov for nærmere avtaleregulering, blant annet i brev fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet 11. januar 2006. Praksis med redusert timegodtgjøring fører etter det opplyste til at arbeidstakere med full stilling ikke får utbetalt 100 % årslønn. Dette fører til et avvik fra lønnsbestemmelsene i hovedtariffavtalen som er uten grunnlag i avtaleverket. Ordningen med redusert timegodtgjørelse for beredskapsvakt må derfor opphøre, og staten må foreta etterbetaling fra det tidspunkt LO Stat fremsatte krav om avlønning i forholdet 1:1.
- (70) I samsvar med flertallets syn på det materielle spørsmålet blir staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet å frifinne.
- (71) Dommen er avsagt med slik dissens som fremgår ovenfor.

SLUTNING

Staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet frifinnes.

Jakob Wahl (s.)

Tron L. Sundet (s.)

Gunvald Gussgard (s.)

Gro Standnes (s.)

Kjell Otto Bjørnå (s.)

Brit Renngård (s.)

Ingrid S. Høymork (s.)